

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 2261/2015
16.03.2016. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Весне Поповић, председника већа, Божидара Вујичића и Лидије Ђукић, чланова већа, у правној ствари тужиоца А.Ч. из У., кога заступају пуномоћници М.М., адвокат из У. и Д.Ћ., адвокат из Б., против тужене Републике Србије, коју заступа Државни правобранилац из Београда, ради накнаде штете, одлучујући о ревизијама тужиоца изјављеним против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 3179/2015 од 02.09.2015. године, у седници већа одржаној 16.03.2016. године, донео је

Р Е Ш Е Њ Е

УКИДАЈУ СЕ пресуда Вишег суда у Београду П бр. 21297/10 од 17.03.2015. године и пресуда Апелационог суда у Београду Гж 3179/2015 од 02.09.2015. године у ставу један и два изреке, па се предмет враћа првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду П бр. 21297/10 од 17.03.2015. године, у ставу 1. изреке, одбија се тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужена да му на име накнаде нематеријалне штете због неоснованог боравка у Специјалној затворској болници у Б. исплати 32.140.000,00 динара, са законском затезном каматом почев од 28.06.2010. године као и да му накнади трошкове поступка. Ставом 2. изреке, обавезан је тужилац да туженој на име трошкова поступка исплати 363.000,00 динара у року од 15 дана по пријему пресуде.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 3179/2015 од 02.09.2015. године, у ставу 1. изреке одбија се као неоснована жалба тужиоца и потврђује пресуда Вишег суда у Београду П бр. 21297/10 од 17.03.2015. године у ставу 1. изреке. Ставом 2. изреке преиначује се решење о трошковима парничног поступка садржано у ставу другом изреке пресуде Вишег суда у Београду П бр. 21297/10 од 17.03.2015. године тако да свака странка сноси своје трошкове поступка. Ставом 3. изреке обавезана је тужена да тужиоцу на име трошкова другостепеног поступка исплати 30.000,00 динара у року од 15 дана од пријема пресуде.

Против правноснажне другостепене пресуде тужилац је благовремено преко својих пуномоћника изјаво ревизију, због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану пресуду на основу члана 408. ЗПП ("Службени гласник РС" 72/11 и 55/14), Врховни касациони суд је нашао да је ревизија основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју овај суд пази по службеној дужности, а тужилац у ревизијама, које су његови пуномоћници одвојено изјавили, не указује ни на једну конкретну повреду поступка која би била основ за ревизију по члану 407. ЗПП.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиоцу је решењем Општинског суда у Ужицу К бр. 350/00 од 17.01.2001. године изречена мера безбедности обавезног психијатријског лечења и чувања у здравственој установи због учињеног кривичног дела насилничког понашања из члана 220. став 2. у вези става 1. КЗ РС. Мера је примењена тако што је суд решењем Кв бр. 18/01 од 31.01.2001. године одлучио да се окривљени Ч.А. из Окружног затвора спроведе у КПД болницу у Б.. Комисија лекара те болнице је 31.05.2001. године Општинском суду у Ужицу поднела налаз и мишљење са предлогом да се тужиоцу замени мера безбедности обавезног лечења и чувања у установи затвореног типа са мером обавезног лечења на слободи, а о том предлогу суд је решењем Кв бр. 106/01 од 29.10.2001. године одлучио након пет месеци и наведени предлог одбио као неоснован. Решењем Окружног суда у Ужицу Кв бр. 5/02 од 18.01.2002. године одбијена је као неоснована жалба окривљеног изјављена против поменутог решења. КПД болница у Б. са истоветним налазом и мишљењем и предлогом од 05.04.2002. године се обраћа Општинском суду у Ужицу, а тај суд након што је прибавио мишљење Центра за социјални рад у У. је решењем Кв бр. 47/02 од 15.11.2002. године после седам месеци одлучио и предлог одбио као неоснован, а то решење је потврдио Окружни суд у Ужицу својим решењем Кв бр. 6/03 од 09.01.2003. године. Исти предлог болнице од 20.03.2003. године првостепени суд одбија 07.05.2003. године, а и то решење Окружни суд у Ужицу потврђује. Одбијени су и нови предлози болнице од 03.11.2003, 26.05.2004, 23.11.2004, 26.05.2005. и 29.11.2005. године, као и од 27.09.2007. године и 22.07.2008. године. Задњи предлог одбијен је решењем Општинског суда у Ужицу Кв бр. 166/07 од 08.12.2008. године, а то решење је потврђено решењем Окружног суда у Ужицу Кж бр. 16/09 од 23.01.2009. године. Републички јавни тужилац је у односу на то решење уложио захтев за заштиту законитости по коме је Врховни суд Србије пресудом Кзз бр. 146/09 од 26.11.2009. године уважио захтев за заштиту законитости и решења Општинског суда у Ужицу Кв бр. 166/07 од 08.12.2008. године и Окружног суда у Ужицу Кж бр. 16/09 од 23.01.2009. године укинуо. Након тога Основни суд у Ужицу је донео решење Кв бр. 3/10 од 17.02.2010. године којим је према окривљеном Ч.А. обустављена даља примена мере безбедности обавезног лечења у здравственој установи и замењена новом мером безбедности обавезног психијатријског лечења на слободи.

Тужилац тврди да је, имајући у виду предлоге комисије лекара КПД болнице у Б. и значаја тог предлога у поступку, он без разлога задржан у болници дуго времена и то пропустима судова као органа тужене, те да му је на тај начин проузрокована нематеријална штета коју он у овој парници од тужене потражује.

Нижестепени судови налазе да је тужбени захтев неоснован јер је према тужиоцу била одређена мера обавезног лечења у здравственој установи правоснажним судским одлукама па како парнични суд не може да преиспитује и оцењује одлуке кривичног суда који је био надлежан у конкретном случају произилази да нема неправилног и незаконитог рада органа тужене те је због тога захтев одбијен.

Наведени закључак нижестепених судова се за сад не може прихватити као правилан јер због погрешне примене материјалног права чињенично стање није потпуно и правилно утврђено.

Одредбом члана 172. став 1. ЗОО је предвиђено да правно лице одговара за штету коју његов орган проузрокује трећем лицу у вршењу или у вези са вршењем својих функција. Та општа законска одредба примењује се и на одговорност државе за пропусте у раду њених органа при чему се као пропусти сматрају незаконит или неправилан рад. Незаконитим радом органа или службеног лица у том органу сматра се поступање супротно закону, другом пропису или општем акту као и пропуштање да се закон, други пропис или општи акт примени. Неправилан рад органа или службеног лица је чињење или не чињење противно уобичајеним или прописаним начинима обављања делатности, а који штети праву или интересима неког лица. У конкретном случају пре свега треба поћи од чињенице да је изреченом мером тужилац практично лишен слободе. Право на слободу и безбедност зајемчено је чланом 5. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода, као и чланом 27. Устава Републике Србије. Европска конвенција гарантује свакоме ко је лишен слободе да може да покрене поступак у коме ће суд хитно испитати законитост решења и наложити пуштање на слободу ако је лишење слободе незаконито. Није споран став нижестепених судова да парнични суд није овлашћен да цени правоснажне одлуке кривичног суда, али то не значи да парнични суд са аспекта примене члана 172. ЗОО није овлашћен да цени поступање кривичног суда. Отуда нема сметњи да парнични суд оцени, па и констатује, да је последње решење којим је одбијен захтев за измену изречене мере према тужиоцу укинута од стране Врховног суда Србије као несумњиво надлежног органа и то као незаконито. То решење је донето 08.12.2008. године, а тужилац је из болнице пуштен на слободу 23.03.2010. године. Код лишења слободе судови су дужни да поступају са нарочитом хитношћу, па се практично један дан неоснованог лишења слободе мора вредновати. Нижестепени судови су утврдили у којим роковима су доношена решења по захтевима за измену изречене мере али нису оценили да ли се то може сматрати правилним радом полазећи од начела хитности. Законик о кривичном поступку је у члану 510. став 1. обавезао суд који је изрекао меру безбедности да по службеној дужности сваких девет месеци испитује да ли је престала потреба за лечењем или чувањем у здравственој установи. У конкретном случају према стању у списима предмета нема података да је суд који је изрекао меру безбедности иједном поступао на описани начин па и то треба оценити са аспекта правилног рада тог органа. По мишљењу овог суда ревизија с правом инсистира на пресуди Врховног суда Србије Кзз бр. 146/09 од 26.11.2009. године јер се кроз ту пресуду надлежан орган изјаснио о поступању нижестепених судова у конкретном случају.

С обзиром да нижестепени судови нису имали у виду све што је напред наведено, то су нижестепене одлуке морале бити укинуте на основу члана 416. став 2. ЗПП.

У поновном поступку, првостепени суд ће поново оценити да ли се у конкретном случају рад судова као органа тужене може оценити правилним и законитим у целом периоду у коме је тужилац био у затворској болници и тиме лишен слободе, па ће зависно од тог утврђења одлучити о постављеном тужбеном захтеву.

**Председник већа
судија
Весна Поповић,с.р.**